

dr Lena Magnone
Zakład Literatury i Kultury Drugiej Połowy XIX Wieku
Instytut Literatury Polskiej
Wydział Polonistyki
Uniwersytet Warszawski

AUTOREFERAT

1. **Imię i nazwisko:** Lena Magnone

2. **Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:**

1999: świadectwo dojrzałości wydane przez I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu;

2002: **magister filologii polskiej**, dyplom z wynikiem bardzo dobrym wydany przez Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Feminizacja ról osobowych. Matrylinearny wzorzec komunikacji literackiej w wybranych nowelach Marii Konopnickiej*, promotor: prof. dr hab. Ewa Paczoska, recenzent: prof. dr hab. Andrzej Z. Makowiecki;

2004: **magister socjologii**, dyplom z wynikiem bardzo dobrym wydany przez Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Ujarzmieni przez Prawo. „Krytyka praktycznego rozumu” Kanta jako inspiracja dla współczesnych teorii podmiotu. Ujęcie psychoanalityczne*, promotor: prof. dr hab. Paweł Dybel, recenzent: dr hab. Agata Bielik-Robson;

2007: **doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa**, dyplom wydany przez Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Lustra i symptomy. Próba monografii Marii Konopnickiej*, promotor: prof. dr hab. Ewa Paczoska, recenzenci: prof. dr hab. Alina Brodzka-Wald, prof. dr hab. Paweł Dybel (rozprawa wyróżniona przez Radę Wydziału Polonistyki UW na posiedzeniu w dniu 13 listopada 2007 r.);

2008: dyplom ukończenia **studiów podyplomowych** w Interdyscyplinarnym Podyplomowym Studium Kształcenia Tłumaczy w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego;

 1

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od uzyskania stopnia doktora jestem związana z Instytutem Literatury Polskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 2007–2011 byłam zatrudniona na stanowisku asystenta, początkowo (w okresie 3.12.2007–30.09.2008) na pół etatu, od 1 października 2008 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. W latach 2007–2010 pełniłam funkcję sekretarza Zakładu Pozytywizmu i Młodej Polski. Od 1 października 2011 r. jestem zatrudniona na stanowisku adiunkta. Jestem członkinią Rady Naukowej Instytutu Literatury Polskiej, a od 2012 r. należę do wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311):

Lena Magnone, *Emisariusze Freuda. Transfer kulturowy psychoanalizy do polskich sfer inteligentnych przed drugą wojną światową*, Universitas, Kraków 2016 (seria „Horyzonty Nowoczesności”), t. 1, ss. 597, t. 2, ss. 659;

5. Omówienie osiągnięcia naukowego

W książce przedstawiam drogi, którymi od narodzin psychoanalizy do roku 1939 freudyzm docierał do polskiej inteligencji. Wykorzystuję w tym celu metodologię zaproponowaną w połowie lat osiemdziesiątych XX wieku przez Michela Espagne'a i Michaela Wernera. Koncepcja transferu kulturowego, uzupełniająca tradycyjne metody komparatystyki o refleksję nad historycznymi i materialnymi warunkami krążenia idei, choć wciąż rozwijana przez jej autorów i z powodzeniem wykorzystywana w pracach powstających na Zachodzie, przede wszystkim we Francji i Niemczech, nie zdołała się jeszcze zakorzenić w polskim literaturoznawstwie. Poza opracowaniem *Kurtyna w górę! Relacje między teatrem polskim a teatrem niemieckim po 1990 roku* Karoliny Prykowskiej-Michalak (Łódź 2012) oraz właśnie wydaną książką Pawła Zajasa *Niemilknące muzy. Wydawcy, pisarze, tłumacze i pośrednicy kulturowi na frontach Wielkiej Wojny 1914-1918* (Poznań 2016), trudno znaleźć prace wykorzystujące ją w sposób konsekwentny. Moja książka, przynosząc szereg ustaleń szczegółowych, jest więc także wyrazistą, autorską propozycją nowego trybu szukania, czytania i interpretowania źródeł oraz budowania narracji

historycznokulturowej. Poza klasycznymi już pracami Espagne'a i Wenera ważnych inspiracji dostarczyły mi również socjologia pól Pierre'a Bourdieu oraz kulturowa historia literatury i nowy historycyzm. Na ostatnim etapie pracy nad książką niezwykle pomocne okazały się propozycje zebrane przez Ryszarda Nycza w zbiorze *Poetyka doświadczenia*, a zwłaszcza wydobyta przez badacza z pism Theodora Adorna „metoda konstelacyjna” i wynikający z niej postulat poznania inwencyjnego, tj. takiego, którego wynik jest nierozdzielny od sposobu jego przedstawienia.

Wypracowanie odpowiedniej metodologii było w przypadku tego projektu o tyle ważne, że stawiane przez dotychczasowych badaczy pytania o przedwojenną recepcję freudyzmu w Polsce nie przynosiły moim zdaniem satysfakcjonujących rezultatów. Badanie gotowych artefaktów skutkowało na przykład dopatrywaniem się prekursorstwa względem psychoanalizy za każdym razem, kiedy wzmianki na temat fenomenów nieświadomych pojawiały się u jakiegoś autora zanim teoria Freuda powstała lub wcześniej, niż dany literat mógł się z nią zapoznać. Sprzyjało także uznawaniu za dowód wpływu psychoanalizy na utwór samej obecności w nim tematów takich jak nieświadomość czy seksualność, z grubsza kojarzących się z psychoanalizą, a w istocie będących wynikiem charakterystycznego dla wczesnego modernizmu splotu wielu inspiracji spod znaku filozofii życia. Zwykle prowadziło też do wniosku, że najciekawsze literackie efekty pojawiały się u tych pisarzy, którzy, znając freudyzm tylko powierzchownie, tworzyli własną, luźno z nim związaną koncepcję filozoficzną czy estetyczną.

Zamiast, jak w modelu recepcyjnym, studiować dzieła literackie, z których dopiero wyłuskiwałamby potencjalne ślady lektury Freuda, postanowiłam zapytać raczej o to, w jaki sposób psychoanaliza rozpowszechniała się w Europie Środkowej, zbadać warunki materialne i instytucjonalne, które dopiero umożliwiły jej późniejszą recepcję przez środowiska twórcze.

Teoria transferu kulturowego, stworzona do jednoczesnego badania wielu przestrzeni narodowych, pozwoliła również uniknąć szeregu trudności, związanych z badaniem okresu, w którym doszło do zasadniczej geopolitycznej zmiany. Zakres chronologiczny mojej książki to wszak lata 1895–1939, a więc epoka rozpadu dziewiętnastowiecznych imperiów i powstania w Europie Środkowej autonomicznych państw „małych narodów”. Rezygnując z konstruowania polskiej tożsamości głównych bohaterów książki – tytułowych „emisariuszy Freuda”, członków Wiedeńskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego, Żydów urodzonych pod zaborami i działających na przecięciu kilku pól narodowych i językowych – mogłam skupić się na roli, jaką odegrali jako aktorzy transferu psychoanalizy. Zdecydowałam się badać próby zaszczepiania freudyzmu w polskich sferach inteligenckich, a nie jego transfer

do „polskiej kultury”, trudno definiowalnej nie tylko w okresie utraty państwowości, ale i w sytuacji stałego renegocjowania jej granic po odzyskaniu niepodległości. W książce ukazuję środowiska, o które się ubiegano oraz te szczególnie zainteresowane importem psychoanalizy; konkretne grupy zawodowe czy polityczne, zwolenników określonych nurtów artystycznych, współpracowników danego pisma. Interesowały mnie tak transfery udane, jak te, które zakończyły się porażką, której powody rozpoznaję i omawiam.

Książka podzielona została na sześć części, skoncentrowanych wokół jednej postaci i omawiających jej udział w transferze kulturowym freudyizmu do polskich sfer inteligenckich (część I: Ludwik Jekels, część II: Helena Deutsch, część III: Beata Rank, część IV: Eugenia Sokolnicka, część VI: Gustaw Bychowski). Inaczej pomyślana została część V, zatytułowana cytatem z pracy *Kwestia psychoanalizy laików* (1926), gdzie Zygmunt Freud za najważniejszy pożytek z praktykowania psychoanalizy przez nielekarzy uznał działalność tych, których należałoby nazwać „pedagogicznymi analitykami czy analitycznymi pedagogami”. W tej części wyjątkowo omawiam dorobek nie jednej, lecz kilku postaci (Zygfryd Bernfeld oraz Berta i Stefania Bornstein), a także dopełniam obrazu recepcji psychoanalizy w sferach polskiej inteligencji o oddźwięk freudyizmu w środowiskach syjonistycznych, przede wszystkim w młodzieżowej organizacji galicyjskiej Haszomer Hacair, odpowiedzialnej za zbudowanie kolektywistycznego systemu wychowania w Palestynie i Izraelu. Zestawiam entuzjastyczną recepcję psychoanalizy na łamach publikowanych w II RP wydawnictw w języku hebrajskim z niechęcią wyrażaną przez przedstawicieli polskiej pedagogiki, w tym szczególnie Janusza Korczaka.

Z przeprowadzonych badań wynika, że przed I wojną światową najważniejszym aktorem transferu kulturowego psychoanalizy do polskich sfer inteligenckich był Ludwik Jekels (Lwów 1867 – Nowy Jork 1954), jeden z najwcześniejszych zwolenników Zygmunta Freuda w ogóle. Jego starania dotyczyły wprowadzenia teorii Freuda do obiegu w polskich środowiskach lekarskich oraz przyswojenia podstawowych tekstów mistrza polszczyźnie. Psychiatra był do 1912 r. właścicielem sanatorium w Bystrej pod Bielskiem, gdzie nową metodą leczył między innymi Gabrielę Zapolską: tej terapii, rekonstruowanej na podstawie zachowanych materiałów i interpretowanej w kontekście zainteresowania samej pisarki kliniką hysterii, poświęcony został osobny rozdział.

Obszernie analizuję konsekwencje udziału Jekelsa w obu przedwojennych, międzyaborowych kongresach psychiatrów, psychologów i neurologów polskich. Pierwszy, zorganizowany w Warszawie w 1909 r., poskutkowało zainteresowaniem polskich lekarzy psychoanalizą. Do szerszej publiczności Jekelsowi nie udało się wówczas trafić. Jedyłą

osobą, którą zdołał chwilowo pozyskać dla ruchu freudowskiego, była Ludwika Karpińska, późniejsza autorka imponujących studiów sytuujących psychoanalizę na tle dotychczasowej tradycji psychologicznej, zwłaszcza teorii Herbarta, drukowanych na łamach „Przeglądu Filozoficznego” i „Ruchu Filozoficznego”. Drugi kongres, który odbył się w Krakowie w 1912 r. i dzięki staraniom Jekelsa w dużej części poświęcony był właśnie psychoanalizie, uznałam za punkt szczytowy zainteresowania freudyzmem w polskich sferach inteligentnych przed I wojną światową. Sprawozdania z obrad napisał dla wielonakładowej prasy krakowskiej („Nowa Reforma”) i warszawskiej („Świat”, „Prawda”) Karol Irzykowski, pierwszy literat, który dostrzegł potencjał psychoanalizy dla kultury i włożył wiele wysiłku w zapoznanie z jej zasadami polskiej warstwy wykształconej. W II zjeździe wziął też udział samozwańczy freudyista, „dziki analityk” Karol de Beaurain, za pośrednictwem którego z psychoanalizą zapoznali się w tym samym roku Stanisław Ignacy Witkiewicz i Bronisław Malinowski. Lata tuż przedwojenne to również moment, w którym psychoanalizą zainteresowali się filozofowie skupieni na Uniwersytecie Lwowskim wokół Kazimierza Twardowskiego. W osobnym rozdziale omawiam stosunek do Freuda tzw. lwowskiej szkoły psychologicznej, zwracając szczególną uwagę na rolę odegraną przez Bronisława Bandrowskiego i Stefana Baleya.

Jekels był także pierwszym tłumaczem Freuda na język polski. Do 1914 r. ukazały się w Wydawnictwie Altenberga książki *O psychoanalizie* oraz *Psychopatologia życia codziennego*, a także popularyzatorska praca samego Jekelsa, *Szkic psychoanalizy Freuda*. Już po wojnie, nakładem Międzynarodowego Wydawnictwa Psychoanalitycznego wyszła druga edycja *Psychopatologii* oraz przekład *Trzech rozpraw z teorii seksualnej*. Przybliżam przy tej okazji również sylwetki dwóch współtłumaczy, Heleny Ivànki oraz Mariana Albińskiego.

Podobną rolę, jaką odegrał Ludwik Jekels przed I wojną, spełnił w okresie międzywojennym Gustaw Bychowski (Warszawa 1895 – Fez 1972), jedyny członek Wiedeńskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego, który posługiwał się polskim paszportem i w okresie międzywojennym mieszkał w stolicy II RP. Recenzując wydaną przez Bychowskiego w 1928 r. książkę o podręcznikowych ambicjach, zatytułowaną *Psychoanaliza*, Karol Irzykowski wyraził nadzieję, że wypełni ona „kompromitującą lukę w wykształceniu naszej inteligencji”. Można uznać, że dzięki staraniom Bychowskiego to życzenie się spełniło: już w 1936 r. „Wiadomości Literackie” konstatowały, że „podstawowe pojęcia psychoanalizy przeszły po prostu do języka inteligencji jako warstwy społecznej”.

W tym właśnie roku Bychowskiemu udało się doprowadzić do polskiej edycji *Wstępu do psychoanalizy*. Nakładcą było Wydawnictwo Przeworskiego, które zdecydowało się również opublikować *Wizerunek własny* Freuda (tłumaczem był autor powieści *Obraz ojca w czterech ramach*, Henryk Załszupin, lepiej znany pod pseudonimem Adam Tarn) oraz cieszącą się sporą popularnością biografię wielkiego wiedeńczyka pióra Stefana Zweiga. Wszystkie te prace doczekały się kompetentnego omówienia na łamach polskiej prasy. Rzecz jasna, całościowa kwerenda w tym zakresie nie była możliwa – liczbę tytułów prasowych w okresie międzywojennym oblicza się na dobre 20 tysięcy. Odwołując się punktowo do publikacji zamieszczanych na innych łamach, skupiłam się na lekturze roczników przede wszystkim trzech pism: „Naszego Przeglądu”, najważniejszego żydowskiego dziennika w języku polskim, osiągającego nakład 50.000 egzemplarzy, oraz dwóch konkurujących ze sobą tygodników społeczno-kulturalnych o biegunowo różnym programie i profilu ideologicznym, a przy tym cieszących się podobną, kilkunastotysięczną liczbą czytelników: „Wiadomości Literackich”, z którymi stale współpracował Bychowski, i „Prosto z Mostu”. Jak wynika z przeprowadzonych przeze mnie analiz, dla polskich czytelników Freuda w przeddzień wybuchu II wojny światowej najbardziej interesująca, choć różnie oceniana była kwestia przejścia psychoanalizy z dziedziny nauk przyrodniczych do filozofii kultury.

W latach trzydziestych psychoanaliza, po wcześniejszych pojedynczych próbach adaptacji freudowskiej metody do historii literatury, została na dobre włączona do języka bieżącej krytyki literackiej. W rozdziale, którego punktem wyjścia jest recenzja Witolda Gombrowicza ze *Wstępu do psychoanalizy*, gdzie autor protestuje przeciw imputowaniu zależności od Freuda każdemu pojawiającemu się na scenie literackiej eksperymentatorowi, nie zajmuję się badaniem rzeczywistego wpływu psychoanalizy na konkretnych pisarzy. Szukam raczej odpowiedzi na pytanie o źródła powszechnego w epoce przekonania o koniecznym udziale psychoanalizy w obserwowanych przemianach literatury. Jak się zdaje, było tak przede wszystkim dlatego, że polscy recenzenci, jeszcze zanim dostali do rąk rodzime próby, już wiązali europejski nurt odnowy formy powieściowej z freudyzmem. Eksperymenty literackie Marcela Prousta, Virginii Woolf czy Jamesa Joyce’a miałyby być według znawców zainspirowane właśnie przez odkrycia Freuda. Szczególna „psychoanalityczność” literatury drugiego międzywojennego dziesięciolecia okazuje się w większym stopniu konstruktem krytycznym, niż wynikiem autentycznego wpływu freudyzmu na naszą prozę. Jednocześnie, o ile początkowo psychoanaliza była dla krytyków dowodem na włączanie się rodzimej literatury w nurt współczesnych europejskich prądów, w drugiej połowie lat trzydziestych korzystanie z osiągnięć freudyzmu narażało pisarzy na

zarzut wtórności czy nawet koniunkturalizmu. Szczególnym, omawianym przeze mnie przypadkiem była dyskusja wokół *Zmór* Emila Zegadłowicza, zdominowana przez próbę ustalenia, czy utwór jest szczerze autobiograficzny, czy też powstał z chęci skorzystania z „mody na Freuda”. W spór ten aktywnie włączył się również Gustaw Bychowski, nie tylko jako bliski znajomy pisarza, ale także autor prac poświęconych literaturze, w tym książki *Słowacki i jego dusza* oraz szkicu *Proust jako poeta analizy psychologicznej*.

Za ostateczny dowód na to, że transfer psychoanalizy do polskich sfer inteligenckich był pod koniec lat trzydziestych zakończony, traktuję niezwykle sukces wystawionej za dyrekcji Arnolda Szyfmana na deskach Teatru Małego *Freuda teorii snów* autorstwa Antoniego Cwojdziańskiego. Przy tej okazji omawiam także wcześniejsze próby wprowadzenia psychoanalizy na scenę, począwszy od projektów awangardowych (*Wariat i zakonnica* Witkacego) po teatr repertuarowy (*R.H. inżynier* rozchwytywanego dramaturga Brunona Winawera).

Pierwszym bohaterem mojej książki jest zatem Ludwik Jekels, ostatnim Gustaw Bychowski. Pomiędzy tymi częściami omawiam działalność kolejnych aktorów transferu, w tym trzech ważnych kobiet–członkiń Wiedeńskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego, Heleny Deutsch, Beaty Rank i Eugenii Sokolnickiej.

Biografię Heleny Deutsch (Przemyśl 1884 – Cambridge, Massachusetts 1982) sytuuję na tle galicyjskich ruchów emancypacyjnych. Urodzona jako Helena Rosenbach przemysłanka jest przykładem na nowy kobiecy typ osobowy, który pozwoliłam sobie nazwać „galicyjską *new woman*”. Jej wybory tożsamościowe rekonstruuje na podstawie spisanej pod koniec życia autobiografii. Ważnym źródłem jest także odnaleziona przeze mnie korespondencja z politykiem PPS Hermanem Liebermanem, dokumentująca łączący ich w pierwszym dziesięcioleciu XX wieku związek. Choć Helena Deutsch nie pozostawiła po sobie żadnych naukowych tekstów pisanych w języku polskim ani nie była szczególnie aktywna w zakresie popularyzacji freudyzmu, jej rola w ruchu psychoanalitycznym i wkład we freudowską teorię kobiecej seksualności domagały się obszernej prezentacji, także ze względu na zakorzeniony przesąd dotyczący rzekomego antyfeminizmu czy konserwatyzmu autorki *Psychologii kobiet*. Z kolei zatytułowanie przez nią własnych wspomnień *Konfrontacja z samą sobą. Epilog* i zawarte w nich wyznanie, że pod wieloma prezentowanymi przez nią w tekstach klinicznych anonimowymi pacjentkami kryje się sama analityczka, sprowokowało mnie do podjęcia próby autobiograficznej lektury również jej wybranych tekstów teoretycznych. W rozdziale *Autobiografie Heleny Deutsch* prace poświęcone patologicznemu kłamstwu, twórczości George Sand oraz tzw. osobowości „jak

gdyby” czytamy – za zachętą samej autorki – tak, jakby należały nie tylko do produkcji stricte naukowej, ale także do literatury dokumentu osobistego.

O ile droga Heleny Deutsch do psychoanalizy była pod wieloma względami typowa dla pierwszych freudystek, zupełnie inaczej przedstawiały się losy ponad dziesięć lat od niej młodszej Beaty (Toli) Rank (Nowy Sącz 1896 – Cambridge, Massachusetts 1967), której zaangażowanie w ruch freudowski było w zasadzie wynikiem przypadku. Beata Münzer wyszła za mąż za Ottona Ranka, poznanego podczas I wojny światowej w Krakowie, gdzie ukochany uczeń Freuda odbywał służbę wojskową, i w ten sposób znalazła się sama w kręgu Wiedeńskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego. Rank, pierwszy psychoanalityk o niemedycznym, filozoficznym wykształceniu, stał wówczas na czele Międzynarodowego Wydawnictwa Psychoanalitycznego. Inicjatywie jego żony zawdzięczamy, że we freudowskim Verlage stworzona została seria Polska Biblioteka Psychoanalityczna. Sama Beata przetłumaczyła w 1923 r. *O marzeniu sennem* Freuda, redagowała także poświęconą Polsce rubrykę w piśmie „Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse”. Pod wpływem męża zainteresowała się poszukiwaniami na styku psychoanalizy i antropologii. Jej artykuł poświęcony roli kobiet w rozwoju ludzkich społeczeństw ukazał się w tym samym numerze „Imago”, co tekst Bronisława Malinowskiego na temat kompleksu Edypa w społecznościach matrylinearnych. Krótkiemu okresowi fascynacji Malinowskiego psychoanalizą poświęcam osobny rozdział. Część zadedykowaną Beacie Rank kończę, omawiając zerwanie Ranka z Freudem, które oderwało freudystkę od Wiedeńskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego i położyło kres jej wydawniczym i redaktorskim inicjatywom. Zwracam też uwagę na niespodziewane źródło do biografii Toli, jakim okazał się dziennik Anaïs Nin.

Kolejnej części książki patronuje Eugenia Sokolnicka (Warszawa 1876 – Paryż 1934), znana przede wszystkim jako pionierka psychoanalizy we Francji. Wyczerpująco przedstawiam jej biografię poprzedzającą wyjazd do Paryża, w tym wysiłki, jakie podjęła w celu założenia w przeddzień odzyskania przez Polskę niepodległości lokalnego towarzystwa psychoanalitycznego w Warszawie. Pomimo zainteresowania, jakie względem inicjatywy wykazał Edward Abramowski, tej misji nie udało się zrealizować. Przebywając od 1921 r. we Francji Sokolnicka nie tylko doprowadziła do założenia Paryskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego i wykształciła całą pierwszą generację francuskich analityków, ale przede wszystkim zainteresowała freudyzmem literatów skupionych wokół pisma „La Nouvelle Revue Française”. Największy wpływ wywarła Polka na André Gide’a, który sportretował analityczkę w osobno omawianej powieści *Falszerze*.

W drugim rozdziale tej części szukam odpowiedzi na pytanie o brak zainteresowania psychoanalizą w polskich środowiskach awangardowych. Jak się zdaje, odrzucenie przez nie surrealizmu, a w związku z tym także i psychoanalizy było wynikiem niechęci wobec tradycji młodopolskich, których tak eksperymenty Bretona, jak i teorie Freuda wydawały się kontynuacją. W latach dwudziestych do psychoanalizy odwoływali się wyłącznie ci twórcy, którzy rewindykowali swój związek z poprzednią epoką, przede wszystkim środowisko skupione wokół poznańskiego „Zdroju”, ze Stanisławem Przybyszewskim na czele. Sam autor *Requiem aeternam* w wydanych w 1926 r. wspomnieniach uznał się za niedocenionego prekursora Freuda. Zestawiam pisma Przybyszewskiego z opublikowanym wówczas polskim przekładem *Trzech rozpraw z teorii seksualnej*, których tłumacze, Ludwik Jekels i Marian Albiński posłużyli się silnie nacechowanym przybyszewszczyzną słowem „chuć” jako odpowiednikiem terminu „libido”, by wykazać, że koncepcje meteora Młodej Polski odpowiadają jedynie najwcześniejszemu etapowi rozwoju myśli Freuda, tj. z czasów korespondencji z berlińskim lekarzem Wilhelmem Fließem, prowadzonej pod koniec XIX wieku i dokumentującej moment narodzin psychoanalizy. Najważniejszą kwestią okazuje się przejęta od Fließa przez Freuda, ale także przez Ottona Weiningerę koncepcja ludzkiej dwupłciowości. W zakończeniu przypominam o zainteresowaniu psychoanalizą córki Przybyszewskiego, Stanisławy, przybliżam także jej spór z ojcem wokół rozumienia freudowskiego odkrycia.

W zakończeniu książki, po przedstawieniu wysiłków związanych z transferem freudyzmu do polskiej kultury międzywojennej, podejmowanych przez Gustawa Bychowskiego, wskazuję na exodus żydowskich psychoanalityków do Stanów Zjednoczonych jako na koniec psychoanalizy w znaczeniu środkowoeuropejskiego, emancypacyjnego projektu ogólnokulturowego. Książkę zamyka koda, w której proponuję interpretację postaci doktora Krokowskiego z wydanej w 1924 r. *Czarodziejskiej góry* Thomasa Manna. W ten sposób uzupełniam rozważania dotyczące transferu psychoanalizy dokonanego do polskiej kultury o sensy, w jakie obrosła w kulturze europejskiej figura polskiego psychoanalityka.

6. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Moje zainteresowania naukowe od czasu studiów rozwijały się w dwóch kierunkach.

Edukację polonistyczną, która była dla mnie naturalnym pierwszym wyborem po uzyskaniu tytułu laureata Olimpiady Literatury i Języka Polskiego, rozpoczęłam na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza dwa lata przed złożeniem egzaminu maturalnego, a zakończyłam na Uniwersytecie Warszawskim w 2002 r. Przygotowując magisterium, zdecydowałam się poświęcić historii literatury i kultury drugiej połowy XIX i początku XX wieku i temu wyborowi jestem wierna do dzisiaj. Mój doktorat dotyczył Marii Konopnickiej (*Lustra i symptomy. Próba monografii Marii Konopnickiej*); wciąż najbardziej interesuje mnie twórczość polskich pisarek, którą coraz chętniej czytam w kontekście światowej literatury kobiecej tego okresu. Dzięki inicjatywom Pracowni Literatury Modernizmu w Europie Środkowo-Wschodniej, której jestem członkinią od początku jej istnienia, oraz współpracy z paryskim Centre Interdisciplinaire de Recherches Centre-Européennes (obecnie Cultures et sociétés d'Europe orientale, balkanique et médiane EUR'ORBEM), działającym na Uniwersytecie Paris IV-Sorbonne, odkryłam również dla siebie pole badań w ramach modernizmu środkowoeuropejskiego, tj. zagadnienie transferów kulturowych między przestrzeniami narodowymi w Imperium Habsburgów, ze szczególnym uwzględnieniem wielojęzycznej literatury Galicji.

Studiom odbytym w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych – w istocie interdyscyplinarnym, choć zakończonym w 2004 r. dyplomem magistra socjologii – zawdzięczam z kolei zainteresowania filozoficzne oraz fascynację psychoanalizą. W ramach drugiej pracy magisterskiej i przez kilka lat po uzyskaniu dyplomu zajmowałam się przede wszystkim teorią Jacques'a Lacana. Opublikowałam na jej temat kilka artykułów (m.in. na łamach „Przeglądu Filozoficznego” i „Kronosa”) oraz prowadziłam popularną stronę internetową lacan.pl. W mojej pracy doktorskiej psychoanaliza w wersji lacanowskiej i postlacanowskiej (Luce Irigaray, Julia Kristeva) była ważnym narzędziem metodologicznym. Wykorzystałam je nie tylko do interpretacji poszczególnych utworów autorki *Roty*, lecz także do ustrukturyzowania całości, którą rozpięłam między zapożyczonymi właśnie z psychoanalizy kategoriami „luster” i „symptomów”, usiłując w ten sposób uniknąć aporii związanych z tradycyjną monografią typu „życie i dzieło”. W kolejnych latach dużo bardziej interesująca okazała się dla mnie klasyczna psychoanaliza freudowska, czytana jako jeden z modernistycznych, środkowoeuropejskich projektów emancypacyjnych, czego owocem są moje najnowsze prace, w tym przede wszystkim osiągnięcie przedstawione do oceny w tym postępowaniu.

Pracę doktorską, przygotowaną na Wydziale Polonistyki UW pod opieką prof. dr hab. Ewy Paczoskiej, obroniłam z wyróżnieniem w październiku 2007 r. Recenzentami pracy byli: wybitna znawczyni twórczości Marii Konopnickiej, prof. dr hab. Alina Brodzka oraz autorytet w dziedzinie hermeneutyki psychoanalitycznej, prof. dr hab. Paweł Dybel. Rozprawa została przyjęta do druku przez wydawnictwo słowo/obraz terytoria i opublikowana w serii „Portrety kobiet” (Lena Magnone, *Maria Konopnicka. Lustra i symptomy*, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2011, ss. 574). Recenzje książki ukazały się w najważniejszych pismach literaturoznawczych: „Pamiętniku Literackim” (Tomasz Sobieraj, *Konopnicka rediviva*, „Pamiętnik Literacki” 2012, nr 4) oraz „Tekstach Drugich” (Katarzyna Nadana-Sokołowska, *Konopnickiej flirty z wolnością*, „Teksty Drugie” 2011, nr 4), a także m.in. na łamach „Czytania Literatury” (Bogdan Mazan, *Lustra, symptomy i głębsze znaczenie*, „Czytanie Literatury. Łódzkie Studia Literaturoznawcze” 2012, nr 1), „Wielogłosu” (Paulina Małochleb, *Dynamika życia i statyka urzędzeń społecznych*, „Wielogłos” 2011, nr 2) i in. Książka została uhonorowana przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego nagrodą indywidualną II stopnia.

W latach 2007–2011 ukazało się kilka moich tekstów poświęconych twórczości Marii Konopnickiej, które w załączonym wykazie zaliczone zostały do publikacji sprzed uzyskania stopnia doktora. Są to bowiem artykuły, które powstały w trakcie prac nad rozprawą doktorską i zostały całkowicie lub częściowo do niej włączone, a jedynie przedłużający się proces wydawniczy sprawił, że ukazały się już po obronie czy wręcz jednocześnie z publikacją książki podoktorskiej, choć przyjmowane do druku były kilka lat wcześniej. Dotyczy to także artykułu *Herosi wewnętrznej kolonizacji. Rola myśli etycznej Kanta w epoce pozytywizmu i Młodej Polski*, stanowiącego pokłosie badań przeprowadzonych w trakcie pisania doktoratu.

Lata 2008–2010 poświęciłam na realizację grantu *Korespondencja rodzinna Marii Konopnickiej – kwerenda, redakcja i edycja z manuskryptów*, przyznanego mi przez Komitet Badań Naukowych MNiSW. Jego efektem była książka: Maria Konopnicka, *Listy do synów i córek*, opracowała, wstępem i przypisami opatrzyła Lena Magnone, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2010 (ss. 956). W obszernym tomie zebrałam 674 listy poetki z lat 1888–1910 pisane do synów Jana i Stanisława, córek Zofii i Laury oraz zięciów, Bolesława Królikowskiego, Adama Mickiewicza i Stanisława Pytlińskiego z archiwów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Miejskiej w Bydgoszczy, Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu i Muzeum Marii Konopnickiej w Suwałkach. W przypisach podano także *in extenso* nieliczne odnalezione listy pisane do dzieci przez męża poetki,

Jarosława Konopnickiego (w lekcji alternatywnej względem odczytania zaproponowanego przez Jacka Nowaka w publikacji „*Gdzie jest mój skarb? Ach, gdzie jest gniazdo moje?*” *O Marii i Jarosławie Konopnickich, z dodatkiem listów poetki do męża*, „Pamiętnik Literacki” 2010, z. 1), listy dzieci do siebie nawzajem, a także kierowane do nich listy Marii Dulębianki, najbliższej przyjaciółki Konopnickiej i towarzyszkii jej podróży. Listy musiały zostać zesztukowane z fragmentów przechowywanych w różnych zespołach, poprawnie odczytane z poważnie uszkodzonych autografów, opatrzone datami i ułożone w porządku chronologicznym, a ich pisownia zmodernizowana. Książka zaopatrzona została w obszerny wstęp, niezbędne przypisy, szczegółowy spis listów oraz indeks osobowy.

Na marginesie prac nad edycją opublikowałam dwa artykuły, w których zawiadamiałam o poczynionych w trakcie kwerend odkryciach. Były to teksty: *Konopnicka w zimowej stolicy Europy*, zamieszczony w tomie: *Europejczyk w podróży 1850-1939*, red. E. Ihnatowicz, S. Ciara, Warszawa 2010, a poświęcony trzem pobytom Marii Konopnickiej w Nicei, przypadającym na apogeum popularności miasta jako europejskiego salonu zimowego, oraz *Orzeszkowa i Konopnicka przeciw karze śmierci*, zamieszczony w tomie: *Dwie gwiazdy, dwie drogi. Konopnicka i Orzeszkowa – relacje różne*, red. E. Ihnatowicz, E. Paczoska, Warszawa 2012, w którym wskazałam na nieznanie wcześniej dzieło Konopnickiej, tj. opublikowany anonimowo na łamach „Kurier Lwowski” w 1906 r. *Protest przeciw karze śmierci*.

Po uzyskaniu stopnia doktora regularnie występowałam też na konferencjach naukowych, których pełen spis znajduje się w załączonym wykazie; większość referatów została opublikowana w tomach pokonferencyjnych. Za najważniejsze swoje wystąpienie z tego okresu, podsumowujące wyniki moich badań nad Konopnicką na forum międzynarodowym, uznaję referat *Maria Konopnicka, otage de l'imaginaire national polonais*, wygłoszony na konferencji *Le culte des héros en Europe Centrale des années 1880 à la seconde guerre mondiale*, Université Paris IV-Sorbonne, Paryż 2011.

W styczniu 2012 r. rozpoczęłam realizację czteroletniego projektu badawczego *Recepcja psychoanalizy w polskiej literaturze i kulturze przed 1939 r.*, finansowanego przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki. Końcowym rezultatem tego grantu jest książka *Emisariusze Freuda. Transfer kulturowy psychoanalizy do polskich sfer inteligentkich przed drugą wojną światową*, wydana w październiku 2016 r. w serii „Horyzonty Nowoczesności” przez wydawnictwo Universitas, którą wskazuję jako osiągnięcie stanowiące podstawę do nadania stopnia doktora habilitowanego. Książka została uhonorowana nagrodą indywidualną III stopnia przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego.

W trakcie realizacji projektu odbyłam szereg kwerend zagranicznych (Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. Wasyla Stefanyka, The Freud Museum London, Sigmund Freud Museum Wien, Bibliothèque Sigmund Freud – Société psychanalytique de Paris, Bibliothèque Sainte-Geneviève), przeszukałam także internetowe katalogi rękopisów bibliotek amerykańskich, sprowadzając niektóre materiały drogą elektroniczną. W ten sposób odkryłam m.in. przechowywane w Schlesinger Library na Uniwersytecie Harvarda w Cambridge fotokopie rękopisów 112 listów Hermana Liebermana do Heleny Rosenbach (Deutsch), których oryginały zostały zniszczone przez adresatkę. Z pomocą mgr Anny Dżhabaginy udało się przygotować edycję tego cennego znaleziska. Listy zostały przez nas przepisane, opatrzone brakującymi datami, ułożone w porządku chronologicznym, poddane szeregowi zabiegów redaktorskich, uzupełnione o wstęp i przypisy i w tej formie opublikowane na łamach „Przeglądu Humanistycznego” (2015, nr 1).

Częstkowe efekty moich badań prezentowałam na konferencjach naukowych, z których za najważniejsze uznaję: międzynarodową konferencję *Freudian Psychoanalysis and Literary Circles in Central Europe. Transnational Circulations and National Scopes (1895-1939)*, Université Paris IV-Sorbonne, Paryż 2014, na której wygłosiłam referat *Les transferts culturels de la psychanalyse dans les milieux intellectuels polonais avant 1939* oraz międzynarodową konferencję *Karol Irzykowski 1944-2014. Człowiek sporu, postać sporna*, współorganizowaną przez Uniwersytet Warszawski, Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk i Université Paris IV-Sorbonne w Warszawie w 2014 r., na której wygłosiłam referat *Irzykowski jako główny aktor transferu psychoanalizy do kultury polskiej przed I wojną światową*.

Część moich publikacji z ostatnich lat dokumentuje zmagania z opracowywanym materiałem. Niektóre z nich, po koniecznych zmianach i uzupełnieniach, zostały wykorzystane w książce (artykuły *Pierwsze pokolenie polskich freudystów – próba geopsyoanalizy; Emancypantki, socjalistki, psychoanalizy. Kobiety w ruchu freudowskim na początku XX wieku; Sześć seansów. Eugenia Sokolnicka i „Falszerze” André Gide’a; Polskie przestrzenie psychoanalizy – Zapolska w Bystrej; Helena Deutsch czyta George Sand; Georg Groddeck – Zygmunt Freud – Tomasz Mann. O kategorii „tego” (das Es) w psychoanalizie i literaturze*). Wykorzystałam w niej także fragmenty swoich dużo wcześniejszych tekstów, opublikowanych jeszcze w 2010 r.: *Narodziny psychoanalizy – Julian Ochorowicz i Zygmunt Freud; Karola Irzykowskiego lacanowska lektura Freuda* oraz *Psychoanaliza na łamach „Wiadomości Literackich”*. Długi te zostały każdorazowo odnotowane w przypisach.

Poza tym, że zrealizowałam dwa projekty badawcze własne, od uzyskania stopnia doktora byłam też regularnie zapraszana w roli wykonawcy do literaturoznawczych grantów zespołowych, finansowanych ze środków przyznanych w drodze konkursu przez Narodowe Centrum Nauki.

W ramach projektu *Powroty do XIX wieku w literaturze i kulturze polskiej lat 1956-2006. Między rozpoznaniem a zapoznaniem*, kierowanego przez prof. dr hab. Ewę Paczoską, napisałam dwa obszerne studia do zbiorowej monografii *Przerabianie XIX wieku w literaturze i kulturze współczesnej*, red. E. Paczoska, B. Szleszyński, Warszawa 2011: *Długi cień Elizy Orzeszkowej*, poświęcony zapoznaniu twórczości pisarek dziewiętnastowiecznych przez autorki debiutujące po 1989 r., oraz „*Powroty do Freuda*”. *Psychoanaliza w literaturze polskiej od XIX do XXI wieku*.

Jako wykonawca grantu *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764-1918* (kierownik: prof. dr hab. Mirosław Strzyżewski) napisałam hasło *Psychologizm*, które trafiło do właśnie wydanej monumentalnej publikacji (*Słownik polskiej krytyki literackiej 1764-1918. Pojęcia – terminy – zjawiska – przekroje*, red. J. Bachórz, G. Borkowska, T. Kostkiewiczowa, M. Rudkowska, M. Strzyżewski, Toruń 2016, t. 1–2), wzięłam także udział z referatem w roboczej konferencji zespołu (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2009) oraz zamieściłam artykuł w tomie pokonferencyjnym (*Psychologizm w krytyce literackiej przed 1918 rokiem [w:] Dyskursy krytycznoliterackie 1764-1918. Wokół Słownika polskiej krytyki literackiej*, red. M. Strzyżewski, Toruń 2012).

Grant *Encyklopedia Gender. Płeć kulturowa*, kierowany przez prof. dr hab. Marię Janion, zaowocował publikacją *Encyklopedia Gender. Płeć w kulturze*, red. M. Rudaś-Grodzka [et al.], Warszawa 2014, w której znalazło się pięć napisanych przeze mnie haseł: *Psychoanaliza; Przypadek Dory; Kompleks Edypa i kompleks kastracji; Wyobrażeniowe, Symboliczne, Realne* oraz *Powieść kobieca*. Kontynuacją tego projektu był grant *Encyklopedia Gender. Figury i postacie*, kierowany przez prof. dr hab. Annę Nasiłowską. Jego rezultatem będzie przygotowywana w tej chwili do druku książka *...czterdzieści i cztery. Figury literackie. Nowy kanon*, pod red. M. Rudaś-Grodzkiej (planowany druk nakładem Wydawnictwa IBL PAN w 2017 r.), w której znajdują się trzy napisane przeze mnie artykuły, poświęcone postaciom Marty (tytułowej bohaterki powieści Elizy Orzeszkowej), Zoni z *Szałonej* Józefa I. Kraszewskiego oraz Ewy Pobratyńskiej z *Dziejów grzechu* Stefana Żeromskiego.

Brałam także udział w realizacji interdyscyplinarnego projektu badawczego *Sensualność w kulturze polskiej. Przedstawienia zmysłów człowieka w języku, piśmiennictwie*

i sztuce od średniowiecza do współczesności, finansowanego ze środków przyznanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, którego kierownikiem był prof. dr hab. Włodzimierz Bolecki. Jego efektem jest internetowa encyklopedia tematyczna dostępna pod adresem <http://sensualnosc.ibl.waw.pl>. Na potrzeby projektu napisałam 15 artykułów z zakresu literatury okresu pozytywizmu.

Do ważnych osiągnięć zaliczam zaproszenie mnie przez prof. dr hab. Lidię Grzesiuk z Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego do współpracy przy jednym z tomów renomowanego podręcznika akademickiego *Psychoterapia*. Napisany przeze mnie rozdział na temat psychoanalizy francuskiej ukazał się w tomie V (*Psychoterapia. Szkoły i metody*, red. L. Grzesiuk, H. Suszek, Warszawa 2011). Książka została uhonorowana zespołową nagrodą Rektora Uniwersytetu Warszawskiego.

W listopadzie 2013 r. zostałam zaproszona przez kierownika grantu NCN nr N N103 407940, *Polska dramatyczna. Ustanawianie i negocjowanie wspólnoty w dramacie polskim po 1765 roku*, prof. dr hab. Małgorzatę Sugierę, do wystąpienia w roli eksperta na wewnętrznej konferencji zespołu, zorganizowanej na Uniwersytecie Jagiellońskim. Efektem tej współpracy była publikacja mojego artykułu *Prostytutka – niezbędny członek (pozytywistycznej) rodziny?* w książce *Polska dramatyczna 2. Dramat i dramatyzacje w XVIII i XIX wieku*, red. M. Sugiera, Kraków 2014.

Na zaproszenie wykonawców grantu *Klasyki polskiej nowoczesności*, finansowanego przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, przygotowałam dwutomową antologię: *Psychoanaliza w Polsce. 1909–1946*, wybór, opracowanie i wstęp Lena Magnone, Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Warszawa 2016, t. 1, ss. 382, t. 2, ss. 407. Na książkę złożyły się 42 teksty zaświadcujące o polskiej recepcji psychoanalizy w okresie od pierwszych śladów po rok 1946. Edycję przygotowałam przede wszystkim z prasowych pierwodruków (tylko sześć ze wszystkich wybranych tekstów było po II wojnie światowej wznowionych), w 12 przypadkach teksty zostały podane w polskim tłumaczeniu z niemieckiego lub ukraińskiego oryginału. Każdy tekst został opatrzony notą biograficzną autora i koniecznymi przypisami. Do książki napisałam także obszerny wstęp oraz ułożyłam indeks rzeczowy.

Należę do wykonawców dwóch jeszcze niezakończonych grantów. W ramach projektu *Problemy literatury i kultury modernizmu Europy Środkowej (1867-1918)*, finansowanego przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, a kierowanego przez prof. dr hab. Ewę Paczoską, napisałam dwa obszerne studia: *Tożsamość prowincjonalna. Galicyjski modernizm Aleksandra Fredry w świetle „idei galicyjskości” Larry’ego Wolffa* oraz *Dywan z Bukowiny. Drogi rozpowszechniania się freudyzmu w Europie Środkowej przed i po 1918 r.*, które ukażą

się w przyjętym już do druku przez Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego tomie *Teksty doświadczenia* pod redakcją Ewy Paczoskiej, Izabela Poniatońskiej i Mateusza Chmurskiego.

Uczestniczę także w międzynarodowym grantie *Polska i ukraińska proza kobieca okresu międzywojennego – perspektywa (środkowo) europejska*, finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki, którego kierownikiem jest prof. dr hab. Grażyna Borkowska. Wygłosiłam dwa referaty na konferencjach grantowych: *Aniela Gruszecka jako czytelniczka Zygmunta Freuda i Virginii Woolf – psychoanaliza a przemiany formuły powieści kobiecej* na sesji *Dyskurs tożsamości kobiecej w literaturze dwudziestolecia międzywojennego: polsko-ukraińskie paralele*, zorganizowanej podczas XXII Międzynarodowego Kolokwium Sławistycznego (Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki, Lwów 2013) oraz „Święty Charlie Chaplin”. *Wpływ doświadczeń kinematograficznych na prozę Stanisławy Przybyszewskiej* na konferencji *Wspólnota wyobrażona. Pisarki Europy Środkowej wobec problemów literackich, społecznych i politycznych lat 1914-1944/1945* (Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2016). Napisałam także biogram Stanisławy Przybyszewskiej oraz przygotowałam do edycji z manuskryptu jedno z jej opowiadań; materiały te zostały przełożone na ukraiński przez dr Lesię Demską z Instytutu Literatury im. Tarasa Szewczenki (Ukraińska Akademia Nauk) i wejdą do przygotowywanej w ramach projektu antologii polskiej prozy kobiecej okresu 1914–1944, która ukaże się na Ukrainie.

Proza kobieca pozostała dla mnie ważnym tematem badań, które prowadzę z wykorzystaniem narzędzi nowoczesnej komparatystyki. Od 2013 r., tj. od momentu powstania jestem członkinią Polskiego Stowarzyszenia Komparatystyki Literackiej. Twórczość polskich autorek staram się interpretować w kontekście światowej literatury kobiecej, do której bezpośredni dostęp zapewnia mi bardzo dobra znajomość kilku języków obcych (czytam biegle w językach angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim).

W ostatnich latach opublikowałam kilka artykułów, w których zaproponowałam porównawczą lekturę wybranych zjawisk literatury kobiecej polskiej i obcej (*Warszawa – Nowy Jork. O „Dwóch biegunach” Elizy Orzeszkowej i „Wiek niewinności” Edith Wharton*, „Wielogłos” 2011, nr 2; *Spotkanie w pół drogi. O Marii Konopnickiej i Zofii Nalkowskiej (z Katherine Mansfield w tle)*, „Poznańskie Studia Polonistyczne” 2013, nr 21; „Codzienny modernizm”. *O diarystyce Zofii Nalkowskiej i Anaïs Nin* [w:] *Granice Nalkowskiej*, red. A. Zawiszewska, Warszawa 2014). Dwa inne poświęciłam utworom literatury powszechnej (*Księżniczka na strychu/wariatka na strychu? „Mała księżniczka” F. H. Burnett w perspektywie feministycznej i postkolonialnej* [w:] *Zapomniane/zapamiętane. Dziecięce lektury czytane po latach*, red. E. Ihnatowicz, Warszawa 2014; *Virginia Woolf i freudowski*

masterplot [w:] *Realiści, realizm, realność. W stulecie śmierci Bolesława Prusa*, red. E. Paczoska, B. Szleszyński, D. M. Osiński, Warszawa 2013). W druku są moje kolejne prace z tego zakresu, artykuły pokonferencyjne *Konfesje Lucy Snowe. O „Villette” Charlotte Brontë* (referat wygłoszony na konferencji *Wiktorianie nad Tamizą i nad Wisłą*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2014) i *Dziennik Alice James* (referat wygłoszony na konferencji *Kobieta, literatura, medycyna*, Uniwersytet Szczeciński, Pobierowo 2016).

Dwa studia poświęciłam Marii Szelidze, polskiej dziewiętnastowiecznej pisarce, która po emigracji do Francji odegrała ważną rolę we francuskim ruchu feministycznym (artykuł w dwóch wersjach językowych: *Maria Szeliga, polska pionierka ruchu feministycznego we Francji – Marya Chéliga, une pionnière polonaise du mouvement féministe en France* [w:] *Wiek po Marii Skłodowskiej-Curie: emancypacja kobiet w Polsce i we Francji*, red. M. Rudaś-Grodzka, K. Nadana-Sokołowska, Warszawa 2012 oraz *Maria Szeliga/Marya Chéliga: polska pisarka, francuska feministka?* [w:] *Literatura niewyczerpana. W kręgu mniej znanych twórców polskiej literatury lat 1863-1914*, red. K. Fiołek, Kraków 2014). Te prace doczekały się rezonansu za granicą; cytuje je m.in. amerykańska badaczka Jean Elisabeth Pedersen w swoim artykule *Marya Chéliga : femme de lettres féministe, socialiste et pacifiste, entre la Pologne et la France* (w zbiorze *Les féministes de la première vague*, dir. Ch. Bard, Presses Universitaires de Rennes 2015) oraz w notce encyklopedycznej poświęconej Marii Szelidze w *Dictionnaire biographique des féministes* (Presses Universitaires de France, w druku).

Jako osoba specjalizująca się w krytyce feministycznej zostałam zaproszona przez Schammę Schahadat i Michała Mrugalskiego z Uniwersytetu Eberharda Karola w Tybindze, redaktorów dwóch monograficznych numerów pisma „Die Welt der Slaven: Internationale Halbjahresschrift für Slavistik” poświęconych polskiej teorii literatury, o przygotowanie artykułu na temat polskich studiów genderowych. Tekst *Die polnischen Gender Studies* ukazał się w numerze 2 za rok 2016.

Istotną częścią mojej pracy jest dydaktyka. W Instytucie Literatury Polskiej Wydziału Polonistyki prowadzę od czasu studiów doktoranckich ćwiczenia kursowe z „Historii Literatury Polskiej po 1864 roku”, opiekuję się również pracami rocznymi i przeprowadzam końcowe egzaminy z tego przedmiotu. W latach 2009–2016 prowadziłam seminaria licencjackie poświęcone polskiej i światowej literaturze kobiecej na studiach dziennych i zaocznych (*Kobiety-pisarki w latach 1864-1918; Narodziny nowoczesnej prozy kobiecej; Rozważne i romantyczne. Polska dziewiętnastowieczna powieść kobieca na tle literatury anglosaskiej; Powieść kobieca od Jane Austen do Virginii Woolf; Niefikcyjna proza*

kobieca na przełomie XIX i XX wieku; Autobiografie pisarek. Kobieca literatura dokumentu osobistego od XIX do XX w.; Powieść i biografia. Proza kobieca XIX i XX wieku między fikcją literacką a (o)powieścią o sobie). Występowałam jako promotor i recenzent prac licencjackich (w sumie 100 wypromowanych licencjatów i kilkadziesiąt zrecenzowanych), a od roku 2013 także recenzent literaturoznawczych prac magisterskich (16 zrecenzowanych prac). W roku akademickim 2016/2017, na podstawie zgody wyrażonej przez Radę Wydziału Polonistyki UW, prowadzę pierwsze seminarium magisterskie *Wiek kobiet, wiek powieści*, poświęcone dziewiętnastowiecznej powieści kobiecej.

Od roku akademickiego 2012/2013 prowadzę według autorskiego programu zajęcia „Teksty literatury XIX wieku (po 1864 roku) – analiza kontekstowa” dla studentów I roku studiów magisterskich, specjalizacja „Literatura i kultura polska w perspektywie europejskiej i światowej”. Ćwiczenia poświęcone są związkom literatury i filozofii na przełomie XIX i XX wieku, szczególnie polskiej recepcji trzech fundatorów antypozytywistycznego przełomu, Nietzschego, Marksa i Freuda. W swoim dorobku mam również prowadzenie translatorium z języka francuskiego oraz autorskich konwersatoriów (*Polskie czytanie Freuda. Od Przybyszewskiego do Gombrowicza; Recepcja psychoanalizy w polskiej literaturze i kulturze przed 1939; Archiwa kobiece. Listy i dzienniki polskich pisarek XIX-XX wieku; Literacka historia psychoanalizy*). W anonimowych ankietach przeprowadzanych wśród studentów przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego otrzymuję rokrocznie we wszystkich kategoriach ocenę bardzo dobrą.

W latach 2006–2013 byłam opiekunem działającego na Uniwersytecie Warszawskim Koła Naukowego Psychoanalizy Kultury, z którym zorganizowałam dwie ogólnopolskie konferencje naukowe: *Psychoanaliza, kultura, interpretacja* (2008, jej dorobek został opublikowany w tomie *Wokół Freuda i Lacana. Interpretacje psychoanalityczne*, red. Lena Magnone, Anna Mach, Diffin, Warszawa 2009) oraz *Trzeci wymiar psychoanalizy* (2010), której pokłosiem był zredagowany przeze mnie monograficzny numer „Przeglądu Humanistycznego” (2011, nr 2), poświęcony psychoanalizie i przestrzeni. Od 2014 r. opiekuję się Kołem Naukowym Literatury Kobiet.

Jestem także opiekunem naukowym „Diamentowego grantu”: projektu badawczego *Polsko-niemiecka twórczość i recepcja Eleonory Kalkowskiej (1883-1937)*, finansowanego przez MNiSW, realizowanego przez Annę Dżhabaginę. Grant zaowocował już kilkoma opublikowanymi przez studentkę artykułami (w tym jednym na łamach „Pamiętnika Literackiego”), a także edycją: *Eleonora Kalkowska, Głód życia*, oprac. A. Dżhabagina, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2016.

Poza pracą dydaktyczną na Wydziale Polonistyki UW od 2008 r. prowadzę zajęcia z psychoanalizy na podyplomowych Gender Studies w Instytucie Badań Literackich PAN. Dwukrotnie miałam okazję wygłosić po francusku gościnne wykłady na temat polskiej literatury kobiet w ramach programu Erasmus LLP – Teaching Staff Mobility: w 2010 r. na Université Lille 3; w 2012 r. na Université Paris IV – Sorbonne.

Jestem zaangażowana w promowanie innowacyjnych form dydaktycznych na Wydziale Polonistyki UW. W 2008 r. wraz z prof. dr hab. Ewą Paczoską zredagowałam na potrzeby prowadzonej przez Zakład Literatury i Kultury Drugiej Połowy XIX Wieku dydaktyki antologię *Modernizm: spotkania*. Od 2012 r. należę do Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia. W latach 2013–2015 brałam udział w przygotowaniu programu e-learningowych studiów licencjackich „Eksperymentalne multimedialne studia polonistyczne dla zagranicy: język – literatura – kultura”. W roku akademicki 2016/2017 kieruję projektem „Multimedialny kurs polskiej literatury XIX wieku dla studentów obcokrajowców”, finansowanym przez Fundusz Innowacji Dydaktycznych.

Od 2008 r. należę do Komitetu Głównego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Rokrocznie biorę udział jako juror w zawodach na poziomie centralnym, oceniając prace pisemne i ustne wystąpienia finalistów. Od początku istnienia nagrody, tj. od 2008 r. jestem także członkinią jury konkursu Instytutu Badań Literackich PAN na najlepszą pracę magisterską o tematyce gender. W latach 2004–2011 oraz ponownie w 2014 r. brałam udział w warszawskim Festiwalu Nauki, organizując otwarte lekcje festiwalowe. W 2009 r. zostałam nagrodzona w konkursie MNiSW i PAP „Popularyzator Nauki”.

Od 2009 r. jestem sekretarzem redakcji „Przeglądu Humanistycznego” (pismo naukowe o zasięgu ogólnopolskim, wydawane przez Uniwersytet Warszawski, 12 punktów na liście B czasopism punktowanych MNiSW z 23 grudnia 2015 r.). Trzykrotnie recenzowałam projekty zgłoszone na konkursy grantowe na zamówienie Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, Narodowego Centrum Nauki oraz MNiSW (konkurs „Pomniki polskiej myśli filozoficznej, teologicznej i społecznej XX i XXI wieku”).

W roku 2007 zostałam uhonorowana stypendium programu dla młodych naukowców „Zostańcie z nami” Fundacji Tygodnika „Polityka”. Na lata 2015–2018 Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał mi stypendium naukowe dla wybitnych młodych naukowców.

Lena Magnone